

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe an an 8 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Limba matriculelor.

Este știut, că așa numitele „legi bisericești”, în cuprinsul cărora este și căsătoria civilă, au fost introduse de stăpânitori nu atât că ar fi fost lipsă de ele, ci cu gândul ascuns, ca și prin aceste să se răspândească maghiarisarea.

Ne aducem aminte, că un politic maghiar a zis atunci, când se desbăteau legile aceste, că ele sunt de lipsă, și de aceea, ca fiecare om din Ungaria să simtă puterea și influența *statului maghiar* la cele mai de frunte întâmplări ale vieții: la nașterea copilului părinții să știe că pe nou născutul prunc statul maghiar îl ține în seamă prin registrele maghiare și tot așa la căsătorii și la moarte.

Eată pentru-ce matriculanții maghiari se silesc a induce prin protocoale nume ungurești la copii.

Dar' zeloșii matriculanți au mers și mai departe. Unii din ei pretind, ca preoțimea noastră să dea extrase de matricule nu în limba bisericești noastre, în limba română, ci în limba maghiară, sub cuvânt, că ei nu pricep această limbă „străină”.

Această pretensiune nu numai că nu e dreaptă, dar' e și împotrivoare legii și e bine, ca să știm odată curat, cum să ne purtăm peste tot și cum să se poarte preoțimea noastră față de ea.

Limba bisericilor noastre este limba românească și în această limbă trebuie să se scrie toate actele și scrisorile lor și

să se poarte protocoalele. Ear' dacă cineva cere o copie din ele, cum sunt cărțile de botez, de moarte etc., e lucru vădit și firesc, că numai românește se pot da. Un extras din un protocol românesc, dat în altă limbă, fie și în limba maghiară, nu e copie, ci e un act fără valoare, fals chiar.

Biserica și preoțimea română are dreptul de a da copii din protocoale românește — și numai românește — și ca preoțimea noastră să vadă că așa este și că matriculanții n'au drept nici se ceară extrase în limba maghiară, nici se respingă pe cele românești, dăm aci hotărârea ministerială privitoare la afacere și pe care o aflăm în un circular al episcopului dela Lugoj *Dr. D. Radu*.

Eată ce se zice în ea:

„Cunoscut este veneratului cler diecesan, că extrasele matriculare trebuie să se dea în forma și cu cuvintele, cari sunt în însăși matricula originală și de aceea din matricula purtată în limba română nu se pot extrada extrase matriculare, decât numai în limba română.

Cu toate acestea s'a întâmplat, că un matriculant civil nu a voit să primească niște extrase matriculare extradate, conform metriculei, în limba română, ci a pretins, ca acelea să se extrade în limba maghiară. Această procedură fiind luată în apărare și de vicecomitele comitatului respectiv, care se provoca la paragraful 22 din instrucțiunea emanată dela ministerul reg. ung. de justiție sub nr. 27.243 ex. 1895, Preaveneratul ordinariat metropolitan gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș s'a simțit îndemnat a recurge în această cauză până

la Excelența Sa domnul *ministru regesc unguresc de interne*, care, în ordinul său de dno 1 Maiu 1898 nr. 43.892/IX adrebat respectivului vicecomite, a binevoit a se declara în următorul mod:

„Paragraful 22 din instrucțiunea citată, care are scopul evident de a nu îngreuna părțile interesate cu formalități și cheltveli de prisos, lasă în voia matriculantului să judece, că oare pricepe, respective pricepe cum se cade documentul dat în limbă străină? și astfel tot el are să judece și aceea, că ce mijloace crede a fi îndestulitoare, ca să poată înțelege cum se cuvine documentul, care nu e scris în limba maghiară? În conformitate cu acestea nu este ex' h' s' nici acel mijloc, ca matriculantul să-și întregască cunoștința defectuoasă de limbă prin explicațiuni date de indivizi demni de încredere. Dar' explicațiunea aceste, respective scrisoarea, care ar cuprinde acea explicațiune, nu poate figura ca traducere, care să se poată slătura oficios la acte, ci matriculantul rămâne responsabil pentru fidedemnitățile acelei explicațiuni. Îndată-ce însă matriculantul nu mai poate lua asupra sa responsabilitatea în ceea-ce privește înțelegerea documentului original, și astfel se ivește lipsa de traducere autentică: atunci ca traducere autentică se poate primi numai traducerea făcută de organul autorizat a face traducerea, și la acte numai o atare traducere se poate alătura. De organ autorizat a face traducerea se poate însă considera și acela, care a extradat documentul (extrasul matricular) scris în limbă străină (în acest cas limba română. *Red.*) și d' la care, avându-se în vedere interesele îndreptățite ale părților se poate în mod echitabil aștepta, ca să conlucre în direcțiunea pofțită spre ușurarea lor. Dar' la tot cazul, este foarte de dorit, ca matriculanții să se silească a-și însuși cunoștința limbilor

FOIȚA.

Peatra înțelepciunii sau vorbe adevărate.

Adunate de I. Darin.

Lumina adevărului luminează noaptea spiritul, virtutea curată limpezește plăcerea inimii, dulcea speranță întinde în fortună mângâierea viitorului. *Herder.*

Fără băț nu merge prin zăpadă;
 Fără cârmaci nu pleca pe mare;
 Fără duhul și cuvântul lui Dumnezeu
 Nu te depărta nici-odată din casa ta.

Rückert.

Aproape de îmbucarea sa rîul devine mai mare și mai puternic, din an în an vinul bun devine mai tare și mai dulce; și cu fiecare an al vieții oamenii buni devin mai buni.

I. v. Stolberg.

Fă ce e bine și nutrești planta divină a omenirii; cultivează ce e frumos, și uzi (stropești) simburile dumnezeirii. *Schiller.*

Doine cătânești.

Din Târnova.

Intocmite de Ioan Voina, croitor.

Frunză verde lemn uscat,
 Neamțule, fii blăstemat,
 Că cătănă m'ai jurat,
 Să es din al meu Bănaș,
 Și să merg prin depărtare
 Drumuri mari peste hotare.

Astă lună nu-'i de samă
 Că due pe ficiori cătănă,
 Nu-'i bună nici care vine
 Că mă duce și pe mine,
 Mă dace prin țeri departe
 Să mor în singurătate,
 Și m'or trece Danărea
 Să nu știu de casa mea,
 De casă și de părinți,
 Să n'am cină, să n'am prânz.

Floare verde de pe țerm
 N-i astăzi mâne plecăm,

Rămâi tată sănătos
 Că eu merg la Neamț în post,
 Rămâi mamică 'n sănătate
 Că eu iau pușcuța 'n spate.

Hai mândro să ne iubim
 Că de loc ne despărțim,
 Că astăzi mai șed cu tine
 Și mâne plec dela tine
 Și dor tu să ai de mine,
 Și drăgostea mea s'ascunzi,
 Într'un corn de cârpă neagră,
 Lă zece zile-'l desleagă,
 Dacă cârpa inverzește
 Să mai tragi mândro nădejde,
 Și de-'i vedă că se uscă
 Freacă-'n pumni și-'n vânt îl suflă,
 Să mesgă la Dumnezeu,
 Ca să vadă și să-'mi creadă
 Cât mi-ai fost mândro de dragă.

din districtul lor, cel puțin în așa măsură, încât se poate folosi fără de traducere extrasele matriculare, cari și almintrelea se pot ușor înțelege, pentru-că constau din rubricaturi și mai mult ori mai puțin au cuprins uniform.

Dacă însă cu toate acestea ar întreprinde casuri, în cari matriculanții se nu priceapă cuprinsul documentelor extradate pe teritoriul țerei în altă limbă, decât cea maghiară și prezentate dinșilor, respective se nu-și poată câștiga în mod corespunzător deplină siguranță despre cuprinsul acelor documente, atunci în toate casurile acestea, documentele din chestiune se se trimită fără amânare spre traducere la mine, arătându-se cauza trimiterii.

Acestea, în urma grațioasei comunicări din partea Preavenor. ordinariat metropolitan, sub nr. 2356 din 21 Maiu 1898, — le notificăm veneratului cler diocesan spre știință și acomodare.

De aci deci se vede, că extrasele matriculare trebuie să se dea românește, căci numai așa se pot folosi ca acte, ear' dacă matriculantul civil nu le pricepe, nu are drept să le respingă și să facă greutăți părților, ci are să le trimită spre traducere ministrului.

E bine, ca preoțimea noastră să-și însemne această hotărâre ministerială și când e lipsă să se provoace la ea.

„Asociațiunea“ la Beiuș.

Dela adunarea anuală a mării noastre însoțiri culturale „Asociațiunea“, ce s'a ținut la Beiuș, sânt de o deosebită însemnătate hotărârile luate în ședința a două, de Duminecă, și influența, ce a avut-o adunarea și frumoasele serbări asupra Românilor din Biharia și îndeosebi asupra țăranilor români din jurul Beiușului, întru întărirea simțului național.

Starea „Asociațiunei“ și hotărârile.

Comisiunile alese în ședința I. și-au făcut raportul în ședința II. Din aceste rapoarte se vede starea „Asociațiunei“ și pe baza lor adunarea își aduce hotărârile.

Comisiunea aleasă pentru înscrierea de membri noi și încasarea de taxe raportează, că s'au înscris 5 membri fun-

dațori, 1 membru pe viață și mai mulți membri ordinari și ajutători. Ca taxe s'au încasat peste 1300 fl.

S'au înscris de membri fondatori: *George Lazar*, avocat în Vinga; *Teodor Vancea*, notar; *Paul Papp*, avocat în Beiuș; *Demetriu Negreanu*, comerciant în Beiuș și *Nicolau Cristea*, proprietar în Beiuș. Membru pe viață s'a înscris: *Dr. Coriolan Pop*, avocat în Oradea-mare.

Din raportul comisiunei pentru examinarea socotelilor, se vede, că averea „Asociațiunei“ este de 170.802 fl. 81 cr. și 105.000 franci. Întrate au fost la fondul general 21.376, spese de 18.155 fl.

Desvoltarea sau înaintarea „Asociațiunei“ se vede din raportul comisiunei asupra raportului general al comitetului. Raportorul dl *Dr. Dăianu* arată, că de câțiva ani „Asociațiunea“ înaintează frumos.

„Har Domnului, — a zis raportorul, — că acum de vre-o trei ani încoace putem constata, că peste vremea de nepăsare am trecut. Din an în an interesul pentru „Asociațiune“ s'a mărit și din an în an ea însăși a știut tot mai mult să se impună poporului nostru“.

Amintește apoi despre noile statute, pe baza cărora „Asociațiunea“ și-a întins cercul seu de lucrare și asupra Românilor din Bănat și Ungaria și descrie apoi starea de acum a însoțirii.

După aceste venind la desbatere lucrarea literară, se amintește raportul despre cărțile eșite în decursul anului și prezintă un exemplar din cartea „*Enciclopedia Română*“.

Se primește apoi propunerea comitetului de a se escrie concurs pentru „o scriere din istoria națională“ și se însărcinează comitetul a interveni la guvernul României pentru ștergerea taxelor de vamă pe cărțile noastre, cari formează o pedecă a desvoltării literaturii noastre.

În adunările „Asociațiunei“ s'au propus de mai multe-ori, ca să se ajutoreze școalele noastre lipsite. Propunerea a fost aprobată, dar' nu s'a putut duce în îndeplinire din lipsă de bani.

În fața acestei propuneri adunarea dela Beiuș hotărăște, ca comitetul să se pună în legătură cu consistoarele noastre bisericesti-școlastice spre a culege datele despre școalele avisate la ajutor și să pornească pe baza acestor date cel puțin o mișcare morală spre binele școalelor sărace, până-ce va pute să le dea ajutor material.

Mai departe comitetul central este rugat să se pună în legătură cu celelalte societăți culturale ale noastre, spre a stabili între ele și „Asociațiune“ o legătură de frățietate.

În sfârșit privitor la o mai întinsă lucrare literară, se hotărăște ca comitetul să înceapă întemeierea *despărțimintelor literare*, prin cari se se lucre în toate ramurile de literatură.

Se iau apoi la cunoștință sumele dăruite de fruntași și bănci de-ale noastre pentru *causa națională*; se primesc noile regulamente cu unele schimbări și se face alegerea comitetului și apoi se închide ședința cu vorbiri frumoase.

Țeranii la „Asociațiune“.

Vestindu-se pe sate încă de mai înainte, că la Beiuș va fi o mare adunare românească, Sâmbătă au venit o mulțime mare de țerani la Beiuș, se văd adunarea

Mai mulți fruntași voiau să le vorbească despre „Asociațiune“ și atunci cele-ce au urmat eată cum le descrie *Tribuna*:

Și când ne gândeam la aceasta, ca să-și adunăm, să le spunem că ce-i „Asociațiunea“? — eată că *Serban de Voila* — deputatul a recunoscut starea lucrului — fi adună, fi trece prin pavilion și-i duce în grădină, la spatele paviloanelor.

„Domnii“ ședeau la banchet. Mese lungi și încărcate. Și țeranii treceau alături strigând necontentit „*să trească!*“ Unii mai rătăceau și câte un „*șilian!*“ printre ele. Și treceau ca o tabără.

M'am dus între ei. Era soare în grădină; pe la trei d. a. Dar' nu-i gena. S'au împărțit frumos „*după notăreșei*“. Și ascultau sorbind toată vorba. Gendarmii și niște agenți ai poliției erau aproape, dar' nu era lipsă de ei.

Poesii populare.

Din Lunca (Valea-Arieșului).

Culese de *Octavian German*, inv.

Însuram'aș, însura
'Mi-e mândruța tinerea,
Eu copil lelea copilă
Dorul plânge și sâspină,
Eu copil lelea nevastă
Dorul plânge la fereastră,
Eu copil de un an doi
Și lelița buze moi,
Eu copil de-o lună două
Și lelea nevastă nouă.

Lelea 'naltă plecătuse
Ca tînjala cu cătușe,
Lelea 'naltă și mereie
Ca tînjala cu cărceie,
Lelea 'naltă cât o cotcă
Ese 'n deal și-mi face potcă,
Lelea 'naltă cât o daltă,
Dac'o duc la sapă-o calcă.

Este o fată 'n sat la noi
Și-i dă tată-so doi boi,
Doi cocoși cu ochii scoși
Na ginere boi frumoși!
Două muște 'mpedecate
Na ginere vaci cu lapte
Și tînjală zugrăvită,
Ș'încă tot nu se mărită,
Și tînjală zugrevește
Nime 'n lume n'o peștește.
Du-te dor la mândra mea
Șezi cu ea până-'i lumea
Nu-'mi mai rupe inima.
Du-te la ea unde-o fi
Șezi cu ea până-'i trăi
La mine nu mai veni.

Fă-ți inimă voe bună
Batăr odată 'ntr'o lună,
Voe bună nu-'mi pot face
Că nici firea nu mă trage,
Voe bune, ce să-mi fac?
Că iubesc ce nu 'mi-e drag.

Din Pestitul-inf.

Culese de *Căt.*

Pentru tine mândruliță
Mă bat câinii pe uliță.
Pentru tine ruja 'n floare
Mă bat câinii prin ocoale.
Păcurar la oi am fost
Oile nu mă cunosc,
Oile mancele buba
Când mă văd apucă fuga,
Oile mancele câinii
Când mă văd apucă spinii.

Pentru mândra care-mi place
Trei zile la domni aș face,
Pentru care 'mi-e urită
Fac una și-mi pare multă.

Pe drumul Băcii*) 'n jos
Merge badea cel frumos,
Cu căruța ferecată
Cu mândra necununată.

*) Băcia, un sat în colțul Hunedoarei.

În fine vin mai multe butoaie de bere. Și se începe împărțirea de bere. Șerban închină cu toți, și le spune vorbe frumoase, românești. Și cum beau treceau înainte pe la o masă, unde secretarii „Asociațiunii”, împărțeau cărți ca daruri. Povestii ardelenesti, Cărți de rugăciuni, Acatist, Patima Domnului, Colinde, etc. S'au împărțit peste 800 de cărți-cele. Și le plăceau foarte.

— Dă-mi o carte românească, domnule, de cele mai frumoase.

— Știi ceti? — Bă nu i-o, dar' am un pruncuț de o 12 ani, și știe bine.

— Dă-mi o carte de rugăciuni, dle, ios „grec” (gr.-or)

Alții spuneau că-s „uniați”. Mai ales cărțile de rugăciune le plăceau, că aveau chipuri frumoase pe scoarțe.

Și așa s'a împărțit rind pe rind mulțimea, cu câte 1 pârhar de bere și o carte.

În ziua următoare au venit dintr'un sat vre-o 30 inși, bărbați și femei, în curtea episcopoească să le dăm cărți. Că au fost ieri oameni dela ei aci, și au căpătat cărți frumoase. Să le dăm și lor.

— De ce n'ați venit ieri?

— Da n'am știut, dle, că veniam zău noi.

Cărți nu mai erau. Li-s'a însemnat însă numele și li-s'a spus, că vor primi mai târziu.

Eată cât de setos de carte e țeranul român, chiar și în părți ca Bihorul!

Eată ce teren de lucrare mulțumitoare ar avè „Asociațiunea” noastră!

Icoana Regelui Carol sfîrticată.

Am vestit în nrul 32 al *Foii Poporului*, că niște Unguri aflători la scălzile dela *Vâlcele*, în furia sêlbatecă a neamului lor, au rupt portretul Regelui Carol al României, și ramele le-au aruncat afară, arătându-și și prin aceasta ura față de Români.

Foile maghiare au tăcut ca „porcu 'n cucuruz”, ear' când foile românești au dat alarma și lucrul s'a făcut cunoscut, s'au pus să cocoloșească treaba, scornind minciuna, că *vântul a doborât și rupt icoana*. Această minciună a scornit-o foaia „*Székely Nemzet*”, și apoi au luat-o și celelalte foi, dar' acum se dovedește, că știrea aceasta nu e adevărată, căci eată ce 'i-se scrie „*Gazetei Transilvaniei*” în afacerea aceasta :

Hai măndro la cununie
Pân' e frunza verde 'n viie.
Dacă frunza s'a usca
Popa nu ne-a cununa
Până Luni dimineata.

Dracul bade te-o știut
Că nu ții dragostea mult.
P'un picior te-aș fi călcat
Dracului te-aș fi lăsat.

Din Sântimbru.

Culese de Căt

Măndră dorul dela tine
Peste multe dealuri vine,
Și-asa vine de ferbinte
Să stau în loc m'aș aprinde.

Focu te-ardă cătănie
Și mânilor cui o scrie,
Că scrie cu *tintă* neagră
Când 'mi-e măndruța mai dragă.

Mă uitai din deal în luncă
Să vèd mândra unde lucră

Ungurii și vântul.

Tușnad, 19/31 August 1898.

Stim. dle Redactor! Vè rog să binevoiiți a publica în stimabilul ziar „*Gazeta Transilvaniei*” următoarea desmînțire, relativ la o notiță mincinoasă a ziarului „*Székely Nemzet*” în chestiunea atentatului la portretul M. Sale Regelui României, comis la Vâlcele (Elöpatak). Eată despre ce e vorba :

Ziarul „*Székely Nemzet*” (fitnică șovinistă sêcuiască) în nrul 127 dela 29 August a. e. în rubrica știrile zilei (napi hirek) publică o notiță sub titlu „*Atentatul dela Vâlcele*” (Az Elöpataki merénylet), în care caută să mascheze atentatul, cu o nerușinată minciună, voidnd să disculpe pe autorii mișei și să apere autoritatea locală, zicënd, că în noaptea atentatului a fost o furtună mare în Elöpatak, care a asvîrlit portretul pe promenadă și așa s'a distrus, și apoi un servitor dimineața 'l-ar fi găsit și pânza ar fi dus-o în restaurant, ear' ramele rupte, dia motive ușor de înțeles, le-a lăsat pe promenadă ș. a.

Subsemnatul, care pe atunci mă aflam în cură la Elöpatak, declar și iau răspunderea, dle Redactor, că notița lui „*Sz. Nemzet*” este o *perfidă și nerușinată minciună*, căci în noaptea atentatului n'a fost nici o furtună, din contră, a fost un timp foarte liniștit și frumos. Vè rog deci, a restabili adevărul și a vesteji cum merită îndrăzneata și nerușinata minciună a lui „*Székely Nemzet*”.

Tot în acea notiță mai spune „*Székely Nemzet*”, că portretul s'a reparat și szi stă tot în locul unde era. La această adaug numai atât, că de! frica păzește pepenii (proverb român).

D. Micu-Davidescu,
oaspe la băile din Tușnad.

DIN LUME.

O învingere a Englezilor.

Pe când între Spania și Statele-Unite ale Americii de mează-noapte se tractează de pace, în Africa decurge un războiu, în care acum Englezii au câștigat o mare învingere.

Spre mează-zi dela țeara *Egiptului*, au întemeiat acum sînt 13—14 ani un fanatic Mohamedan o țeară neatirnată, care 'și-a întins granițele, cuprinzënd și

ținuturi, cari fusese cucerite pentru Egipt. Stăpânitorii acestei țeri se întitulează *mahdi*, care însemnează „cel condus pe cale bună” și au bătut oastea Englezilor, cari sînt un fel de organizatori ai Egiptului și oastea egipteană.

În vremea din urmă armata englezo-egipteană au început de nou lupta împotriva oastei lui mahdi și au câștigat învingeri. Cea mai mare s'a întemplant acum, Vineria trecută în 2 Septembrie c. la *Omdurman*, unde își avea scaunul mahdiul Abdullah. Oastea dușmană a fost nimicită și risipită, ear' Abdullah a fugit cu puțini ai sei. Capitala Omdurman a fost cuprinsă de Englezi, cari sînt comandați de *Kitchener-pașa*.

Se crede, că împărăția *mahdiutui* e nimicită, și aceasta este de mare însemnătate pentru Englezi, de oare-ce prin aceasta li-se deschid noue căi de negoț spre izvoarele Nilului, în lăuntrul Africii. De aceea știrea despre învingere a produs mare veselie în Londra.

Desarmare și pace.

Pasul Țarului Rusiei Nicolae II. de a se desarma și împutîna oștirile atât de împovărătoare și a se statorî pacea între țeri, a avut mare rêsunet în toată lumea. Foile tuturor popoarelor laudă acest plan, căci prin ducerea în îndeplinire s'ar ușura oamenii de multe dări grele și ar pute înainta mai bine pe terenele culturale și economice.

Sînt însă multe greutăți de învins, până-când să se poată îndeplini planul.

Anume este vorba, că nu toate popoarele și țerile sînt mulțumite cu starea în care se află acum, ca apoi să rămăie tot așa și în viitor. Astfel este bunăoară *Francia*, care nu voește să abzică de provinciile *Alsația* și *Lorena*, care 'i-au fost luate de Nemți la 1870. De aceea foile franceze nu aprobă planul Țarului, numai așa, dacă vor fi mulțumiți.

La amezi unde să culcă,
Să mă duc să-i fac o umbră,
Să n'o ardă soarele
Că-i albă ca doamnele.

Trandafir cu fosaia lată
Cum te mai purtam odată,
Trandafir și vioarele
Și de d'alte floricele

Rămăneți acum de mine
Să vè poarte ficine.

Pân' în lume am umblat
Voinicește v'am purtat,

Dar' voi d'alte păserele
Cu ciocuri de turturele,

În țeara mea să sburați
De min' veste ca să dați.

Foaie verde de sêcară
Sănătate bună țeară,

Foaie verde de podbeal
Rămăi sănătos Ardeal.

De-aș ajunge zile multe

Să mă suiu la vară 'n munte
S'aud bradu vjăind,

Măndrele 'n frunză zicënd,
S'aud și pe mândra mea
În frunză cum mai zicea
Mai cu unul lîngă ea,
Când în brațe 'mi-o strîngea
Frigurile mă prindea,
Când vedeam c'o sîruta
Mai tare mă trêmura.

Bradule cetină verde,
Ce 'ți-oi spune nu 'mi-i crede,
Moi gu! pe tine 'n sus
Să vèd mândra und' s'o dus,
Moi gol pe *cleanga* ta
Să vèd mândra vine-o ba.

Arză-te focul de dor
Și pe tine bădișor,
Că mă-nvêțași a iubi
De nu mă pot *hodini*;
Ziva nu pot cu lucrul
Noaptea nu pot cu gândul.

Tot așa este lucrul, între alte popoare, și cu noi, *Românii de sub obla-duirea maghiară.*

Maghiarii se bucură mult de planul Țarului în nădejdea, că decretându-se pace statornică, vor pute mai ușor se maghiarizeze. Intețirea maghiarisărei însă ar face și mai mare nemulțumire și atunci numai pace nu ar fi.

De aceea zicem, că desarmarea și pacea numai așa se poate statorni, dacă toate popoarele vor fi îndreptățite și mulțumite. Aceasta e și părerea foilor mari europene.

Eată părerile nror țeri la invitarea ministrului rusesc *Muraviev* de a lua parte la conferența de pace:

Până acum Belgia și Italia au răspuns oficios, că vor lua parte la conferența.

Anglia a răspuns fără de a spune hotărît, că va lua parte, ori ba, la conferența.

Francia nu s'a rostit. Nădejtile ce Francezii le lăgă de conferența a scos din sărite cu deosebire pe Germania. Foia „Post“ scrie, că Germania e înțeleasă cu Rusia, și conferența nu trebuie să se atingă de întregitatea Germaniei.

De altcum nime nu sperează un rezultat mare dela conferența proiectată. Chiar și presa rusească e foarte nefncrezută în ea.

„Novosti“ scrie, că chiar și o singură putere, care s'ar rosti în contra păcei, e în stare a zădărnici tot lucrul. Și de oare-ce e foarte probabil, că puterile nu se vor pute înțelege, conferența nu va ajunge la nici un rezultat.

Regina Olandei.

Țeara Olandei nu avea Domnitor, căci murind regele Wilhelm III. a rămas după el o fată minoreă și astfel trebile țerei le conducea văduva regină, în numele fiicei sale. Acum tinera regină, cu numele *Wilhelmina*, a implinit 18 ani și și-a ocupat tronul în 31 August c. Din acest prilej în capitala Olandei și în întreagă țeara s'au dat în mai multe zile sərbări strălucite.

Tinera regină a dat o proclamație în care mulțumește poporului pentru iubirea și devotamentul seu și declară, că va susține autoritatea numelui și steagului Olandei.

Armenii măcelăriți.

Din Asia-mică earăși vin știri despre cruzimile Turcilor față de Armeni. Din *Constantinopol* se scrie, că patriarcul armenesc a primit vești triste în privința aceasta. Se spune, că o mare mulțime de Armeni au fost vărsați cu petrolu și aprinși; alții au fost tăiați în bucăți și mulți băgați în temniță, apoi multe biserică, mănăstiri și școale de ale Armenilor au fost jefuite și nimicite.

1848.

— Cronica anului. —

Vucovar, 29 August.

Orașul a fost cuprins de Jellacsics; ostășimea aflătoare acolo a trecut în partea lui. Banul a dat o poruncă în înțelesul căreia, tot omul, care va ține cu Ungurii apărându-i sau făcându-le ori-ce serviciu, *să fie pedepsit cu moarte.* (Gaz. de Trans. 70).

Pojon, 31 August.

Un major și 17 oficeri din regimentul de husari Alexandru, compus mai cu seamă din Români și comandant pe câmpul de războiu, și-au înaintat demisiunea la contele Lambert, neavând încredere în ficiorii regimentului, cari au declarat de repetite-ori, că nu vor să lupte contra fraților lor. (S. W. 70).

Bistrița, 31 August.

Colera a început și pe aci și încă cu o furie mai mare decât în 1836; mai cu seamă din clasele muncitorilor își culege jertfele.

Sășii de aci încep a politisa și ei, și încă cu multă pricepere.

Românii încă s'au trezit din somn, și acuma pretind deregători naționali. Poporul românesc, în urma batjocurilor suferite dela Maghiari, și-a pierdut toată încrederea în Unguri. (Gaz. de Trans. 70).

Brașov, 1 Septembrie.

Abia ni-au sosit știrile despre isprăvile lui Jellacsics și ne și pomenim cu două ordinațiuni ministeriale. Una este adresată către toate jurisdicțiunile Transilvaniei cu porunca, că imediat să se adune poporul și să se facă conscripțiune pentru recrutare. A doua ordinațiune sună guvernului ardelean, că în restimp de 48 ore să adune județele și să le poruncească să pună în arme un anumit număr de gardiști așa, ca Transilvania să poată trimite *60 mii ostași* pe câmpul de bătăie. (Gaz. de Trans. 70).

Cluj, 2 Septembrie.

Între Maghiarii de aci domnește un fel de *nemulțumire* față de cursul trebilor politice. Acuma la mulți le pare rău, că perd *capitala*. Le este frică și de sërbo-croați! Dar mai virtos le pare rău după *dicasterii*, căci au scăpat de multe venituri, drept-aceea trimit la minister o comisiune, care se ceară, ca oficiile mai însemnate de stat să fie așezate aci și ca statul să ridice cale ferată pentru clujeni.

Pentru apărarea țerei se pregătesc cu atâta zel, că de ex. în noaptea din 27 August n. și-au probat ascuțitul săbiilor unul într'altul.

Ura Ungurilor față de Români în loc să înceteze crește din zi în zi.

Oradea-mare, 3 Septembrie.

Sinodul episcopiei române gr.-cat. deschis încă în 29 Aug. n. s'a încheiat azi. În șirul debaterilor văzurăm desfășurându-se și unindu-se cu cele bisericesti *simțul și spiritul național românesc într'o măsură pe cât lumea n'ar fi așteptat dela Oradea.* Episcopalii au avut numai 16 voturi, până-când opoziția a întrunit 82 inși. Dintre canonici

numai unul I. S. (Szilagy?) a cutezat să zică că: *»în împrejurările de aci ar fi păcat a visa despre o naționalitate românească.* Cuvinte rostite *ungurește!* (Gaz. de Trans. 78).

Pesta, 4 Septembrie.

Kossuth bolnav, cât nu se poate ridica în picioare, vorbi șezând. Între altele propuse un apel către Europa, în care să s'arete starea neîndreptățită a Ungariei, și earăși un apel către popor. Mai departe alegerea unei comisiuni, care se cheme pe Ferdinand la Buda, spre asigurarea noii constituțiuni, și o comisiune care să se ocupe cu pretensiunile drepte ale Croaților.

Casa acceptă toate cu unanimitate și denumi o deputațiune de 800 inși la Viena.

(Org. Naț. nr. 17).

Pesta, 5 Septembrie.

Deputațiunea de o sută cerută de Kossuth în dieta de ieri și aleasă prin sorți încă ieri, a pornit azi la 5 ore după amiază către Viena pentru a satisface misiunii sale.

Dieta a decretat, că până comisiunea de o sută va fi la Viena, ședințe nu va ține.

(Am. Pop. 14).

Pesta, 5 Septembrie.

Contele *St. Széchenyi*, min. de comunicațiune a nebunit, și va fi transportat în Döbling. Causa nebuniei se zice că e prospectul fără nădejdi ce se deschide Ungurilor. Îi pare rău că l'a deșteptat, căci vede, că politica pacinică nu mai are teren; Kossuth li duce la prăpastie și crede că pentru Maghiari nu mai este mântuire.

Intemeierea corurilor de plugari.

Conferența, ce a fost menită a se ceti în adunarea despărțământului din Sălăgiu al „Asociațiunii“. (Urmare).

Onorată adunare generală!

Luând de îndreptare adevărul, că *»tot începutul este greu*«, de bună-soamă, că înființarea corurilor de plugari încă nu o putem numi puil fript, pe care cel leneș îl așteaptă să-i cadă de sine gata în gură. Știut lucrul e, că ori-ce întreprindere, trebuie să și aibă și greutatele sale, în o măsură oare-care, mai mare ori mai mică. Așa e și cu corurile, unde greutatele eu le află a fi în măsura cea mai mică și ușor de biruit. Ceea-ce susțim în această privință e motivat cu aceea, că astăzi — har Domnului — în toate satele avem și trebuie să avem școale bune, provăzute cu învățători harnici, calificați și devotați sfintei lor chemări. Acesti pioneri puternici, în mâinile cărora sunt încredințate soartea și viitorul popoarelor, se întrec în harnicie așa, că văzând cu ochii, pe zi ce merge, progresul cultural e tot mai îmbucurător și satisfăcător. Afară de aceasta, generațiunea mai tinereă, peste tot putem zice că știe ceti și scrie, însuflețindu-se totodată de lucrurile folositoare, numai dacă e bine condusă.

Mai trebuie încă să considerăm și adevărul recunoscut de toată lumea adevărat cultă, că Românul e dotat dela D-zeu cu cele mai multe și bune însușiri, fiind născut: filosof, poet, cântăreț și viteaz. Acestea toate sunt dovadă vie, că la înființarea corurilor de plugari, nu avem a ne teme de așa mari greutăți.

Și cu toate acestea, gânditori și cu oareși-care grije trebuie să ne întrebăm: cari sânt cauzele, că noi Românii din raionul des-

părțământului al XVI-lea al Asociației — cu puțină excepție — ne arătăm atât de răci față de înființarea corurilor; ear' frații noștri din ținuturi ca Maramureșul, Ugocia ș. a. nu fac absolut nimic pe acest teren? Aici earăși ni-se impune o întrebare, tot ca și cele mai dinainte, dacă nu încă și mai delicată.

La aceasta putem răspunde încă și cu mare îndreptățire, că cauza principală aici e împrejurarea regretabilă, că în unele preparandii nu se pune destul pond pe studiul notelor și a cântului musical, de unde urmează prea firește, că tinerii candidați de învățători, cari studiază în ele, sânt lipsiți de modul de a-și însuși cunoștințele necesare, pentru a pute instrua și conduce un cor.

Sibiul, Blajul, Aradul și Caransebeșul, putem zice, că dau atențiunea cuvenită muzicii și studiului notelor în preparandiele confesionale ce susțin. Noi în dieceza Gherlei stăm locului în privința aceasta, mai rău poate ca înainte cu 27 de ani, pe când preparandia era în Năsăud, cu toate, că și în Gherla este oră destinată pentru cântări în toată ziua. Urmările dăunătoare pentru noi în cele ce se țin de muzică și coruri se și văd, pentru-că nefiind învățători instruiți în note și muzică, nici că pot să aibă voie cătră aceea ce nu știu și prin urmare nu se poate aștepta de la dînșii a se interesa pentru coruri.

Ici-colea, câte unul mai cutezător, câștigându-și pe cale privată unele cunoștințe musicale, se străduiește și formează cu tinerimea unele așa numite „coruri“, poate'n două voi. Nu-i vorba, acest fapt încă merită toată lauda, pentru-că se face totuși ceva, cum zice Românul: „Ești rău din păru, că-i mai rău fără rău“. Însă cu atâta nu putem zice încă că avem coruri.

Referitor la calificarea fraților învățători în note și muzică s'ar pute mult ajuta îndreptându-se greșelile trecutului prin ținerea de cursuri suplimentare în feriele de vară. Încât însă pentru vindecarea dela rădăcină a răului, trebuie să ne ridicăm vocea și să pretindem, ca în toate preparandiile să se propună sistematic cunoștința notelor și a muzicii.

Nu artiști în înțelesul strâns al cuvântului înțeleg eu a ne da preparandiile, ci bărbați calificați pentru trebuințele și conducerea corurilor ce se vor înființa.

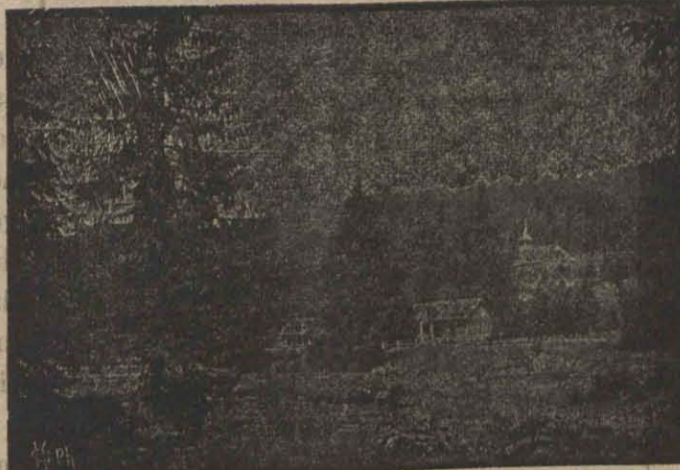
Veți aproba și d-voastră, că o pedecă pe care încă o putem numi de boală primejdioasă spre paguba înființării și dezvoltării corurilor de plugari e și ținuta sumeată a unor oameni de ai noștri, cărora le place numai și numai a critica ceea ce se face, încă îndată la începutul lucrului, deși poate că dînșii nu pricep o boabă la cântări, la note și muzică. Ori doară nu arzim de multe ori. — ba poate cetim și prin foi, — raporturile multora, că cu ocaziunea adunării cutare, în biserică a cântat corul cutare, care însă așa de slab s'a produs, încât nici nu e vrednic de numele de cor. Alții din contră, mai optimiști, fac reclame prin foi, înălțând până la al șeptelea cer rezultate, cari în adevăr nu sânt așa. Adecă, din o margine într'alta; în ambele cazuri, procedura e greșită. Bine e să luăm calea de mijloc și adevărată, laudând nisuițele după adevărata lor valoare și îndestulându-ne la început și cu rezultate de mijloc, fără însă a trece la laude prea mari.

(Va urma).

Dela „Stâna de Vale“.

— Vezi ilustrațiile. —

În raportul ce am dat în nrul trecut despre adunarea „Asociației“ la Beiuș, am amintit, că după-ce s'a sfârșit ședințele, mai mulți oaspeți au plecat în excursiune la „Stâna de Vale“. Am spus tot acolo, că locul cu acest nume este un loc de sănătate în Bihor, în mijlocul codrilor străvechi, cari sânt proprietatea Excelenței Sale episcopului Pavel. «Stâna de Vale» este un loc foarte

frumos; el are forma unei uriașe căldări, încunjurată cu munți înalți, cu toate-că și ea se află la o înălțime însemnată.

În toate părțile se întind codri nesfârșiți de brazi. O vale curge șopotind tainic prin acest loc, cărări se aștern prin verdeț și zidiri frumoase în formă de vile, se zăresc în umbra brazilor străvechi.

Clima e blândă, aerul e scutit de vânturi mari și isvoarele au apă rece, cristalină. Unul dintre aceste se numește «isvorul minunilor» și se zice,

că are putere vindecătoare. Apa lui este foarte rece (4° C.) și în ea vin de se scaldă țărani din depărtare.

Din acest loc încântător, unde episcopul Pavel dimpreună cu alți oaspeți, petrec o parte din vară, dăm două ilustrații.

În cea dintâi se vede bisericuța, zidită de Excelența Sa și alătura locuința episcopescă, ear' ceeaaltă ne înfățișează o stâncă din împrejurime, care se înalță măreț din verdeț a pădurei, având crescut un falnic brad pe culmea-i prăpăstioasă.

PARTEA ECONOMICĂ.

Replantarea viilor, învățătorii și comunele.

II.

Învățătorii se nu se sparie, căci împărțindu-și în mod înțelept timpul de lucrare, recreare și odihnă, precum s. p. ne învață Franklin, le va rămâne de ajuns și spre săvârșirea lucrului, de care e vorba. Ziua n'are numai 5 ciasuri, câte învățătorul trebuie să le petreacă în mijlocul școlărilor, ci 24 și în acest timp multe lucruri bune poate face un învățător plin de rîvnă pentru chemarea sa, care ar fi păcat să se restrîngă numai între cei 4 pereți ai școlii. Dar' ceea-ce le lipsește mai mult învățătorilor noștri este un *bun plan de lucrare* și tocmai acesta se nu întrelase a 'și-l întoarni fără zăbavă, cuprinzând în marginile lui și ce au de a face zi de zi

pentru replantarea viilor din comună, în care bunul D-zeu 'i-a așezat. Și cu atât mai mult o pot face și aceasta, pentru-că în toată săptămâna mai au și zile de vacanță; asemenea la sărbători și mai cu seamă în lungile vacanții de vară.

Cultivarea viței americane însă poate fi și un izvor de câștig pe seama învățătorului, pentru-că înființând dînsul școală pentru altoirea viței americane, ar afla negreșit cumpărători, cari ar da prețuri bune pentru viță bine altoită.

Eată deci încă un lucru de mare însemnatate, atât pentru învățător, cât și pentru popor, asupra căruia atragem luarea aminte a celor chemați.

III.

Cunoscînd acum marea datorință ce ni-se impune tuturor pentru replantarea viilor, rămâne să zicem puține cuvinte și fruntașilor din comunele noastre, adecă preoților, primarilor, notarilor ș. c. l.

De sine se pricepe, că un lucru, cum este replantarea viilor nu se poate face „până bați în palme“ și nici nu stă numai în puterea unei persoane, cum e învățătorul. Ca în toate, și aici, e neapărat de lipsă să se unească puterile.

Și numai puterea de care dispune o comună e în stare a lua la timp măsurile trebuincioase pentru începerea și ducerea la bun sfârșit a acestui lucru folositor.

Comuna trebuie să stee de învățător, ca dînsul să iee parte la cursuri de viitor, ajutându-l totodată și cu bani, pentru-că cu chipul acesta spre binele comunei și poporului din comună se pregătește.

Comuna, întreprinzînd cu trecerea, de care se bucură chiar și la deregătorile

cele mai înalte din stat, poate câștiga mai cu înlesnire vița americană dela ministerul de agricultură.

Comuna, deocamdată singur comuna, poate lua și celelalte măsuri de lipsă, ca să se asigure buna reușită a mult folosi-toarei lucrării.

Tocmai cei din fruntea comunelor au prilejul de a se încredința despre multele date ale poporului și că aceste date, cea mai mare parte, nu se întorc spre folosul seu nemijlocit și pipăit. Prin urmare, — când e vorba de a-i da plugarului puțința să-și planteze din nou vii bune și durabile (trainice), din cari să ajungă în scurt timp a scoate earăși venite frumoase, — va mai sta cineva în chibzuirii? Se va mai afla vre-un fruntaș în comunele noastre, care și în această împrejurare să se codească și să zică: „nu dăm“, „nu ne trebuie“ ș. a.

Încheiând această dare de seamă și acest îndemn, nu ne putem răbda să nu mai repetăm odată:

Preoți, învățători, primari, notari și toți ceilalți fruntași ai comunelor, nu întârziati a vă apuca de replantarea viilor și spre acest sfârșit să nu vi-se pară nici o sumă cheltuită prea mare!

Dela vii.

Scoaterea plantelor tuberculoase și rădăcinoase.

Între plantele tuberculoase se numără s. p. crumpele sau cartofii, între cele rădăcinoase napii, sfecelele ș. a. Scoaterea lor se întâmplă de regulă toamna, îndreptându-ne mai mult după umblarea timpului și mai cu seamă după temperatura aerului, decât după vestejirea și uscarea foilor.

Aceste plante îngheață și degeră foarte ușor; pentru aceea ele sunt de a se scoate și pune la adăpost înainte de îngheț, adică în Septembrie și Octombrie. Scosul prea de timpuriu încă nu le face bine, căci se vestejesc, afară de cazul, că s'ar întrebuința îngrabă după scos.

Scoaterea plantelor din vorbă se face cu mașini, cu plugul, cu sapa, cu furcoiul și cu mâna. Cu mașini anume și pluguri le scot cei-ce au — cum am zice — câmpuri întregi de asemenea plante; o astfel de scoatere se întâmplă cu mare înlesnire, dar' ea pricinuește mult rău. Planta atinsă de plug cu timp se strică de tot și se pot strica cu chipul acesta grămezi întregi, stând timp îndelungat la un loc, pentru-că cele stricate își imprumută putreziciunea și celor sănătoase.

Din pricina aceasta atât la pusul, cât și la scosul lor sântem siliți să ne folosim mai mult de lucrul cu mâinile, care este foarte anevoios.

6—8 femei și copii pot aduna cartofii după un singur om, care îi scoate la vedeață cu furcoiul sau sapa; ear' după un plug de scos sânt de lipsă la adunat 25—40 persoane.

Scosul napilor și sfecelelor mai ușor se face cu ajutorul unui plug anume, cu care se dă în laturi pământul din apropiere, pentru a pute apoi apuca cu mâna.

De sine înțeles, că aceasta se poate face, unde plantele sânt puse în rânduri.

După scos napii și sfecelele se curăță de pământ și de frunze, cari sânt un nutreț bun pentru vite.

Cartofii, napii și sfecelele de sămânță se păstrează în pivnițe răcoroase; asemenea și cei-ce ar trebui să-și ținem timp mai îndelungat. Se pot face spre acest sfârșit și găuri în pământ, dar' se pot păstra și în grămezi acoperite deasupra pământului.

După scos, sfecelelor de zahăr li-se ciosantă și capul cel verde — cât adică au stat afară din pământ — și pentru înlesnire se pot păstra acoperite cu pământ la fața locului până s'ar duce de-a dreptul la fabrică.

Căldura pivniței să fie potrivită; prea multă căldură le face să crească sau să se vestejească; la prea multă receală ele dejeră. Deci și una și alta lor le e spre stricare.

Plantelor tuberculoase și rădăcinoase le face bine, dacă după scos se lasă pentru a se svinta și dacă se așează apoi în năsip sbicit, dar' nici-când nu e bine a le pune la păstrare, fiind jilave sau chiar ude și în grămadă peste olaltă fără năsip.

În lipsa pivnițelor se pot face gropi afunde, unde gerul să nu pătrundă. Făcându-se gropile numai de 1 m. afunzime și 1—1½ lățime, plantele trebuie acoperite cu pământ de peste o jumătate metru grosime. Pământul acesta nu se pune deodată, ci îndată după așezarea plantelor svintate se acoper cu un strat de 10—20 cm. grosime, ca ele să aibă mod de aborige, ear' când începe a da frigul se mai pune o pătură de 30—40 cm. grosime.

Păstrate în timpul iernei aceste plante perd mult din puterea și bunătatea lor.

Sfecelele de zahăr nu se pot ține mai mult ca până la Crăciun, ear' celelalte până în primăvară.

Întemplantându-se ca să degere cartofii și sfecelele trebuie ferți fără zăbavă, ear' după răcire pisați cât mai bine, puși în gropi și acoperiți cu o pătură groasă de pământ, spre a se înăcri; în modul acesta se pot întrebuința.

Despre folosirea laptelui și despre lăptării.

Laptele constă din unt, casein, zahăr de lapte și apă. Deasupra laptelui proaspăt se adună untul în formă de smântână. Celelalte părți ale laptelui se adună. Căldura înlesnește formarea smântânei și adunarea laptelui. În timp de 24 ore la 15 grade C. de căldură formarea smântânei și adunarea laptelui sânt gata. Căldura mai mare grăbește, ear' mai mică de 15 grade întârzie această lucrare.

Conținând brânză, laptele are culoarea ei, adică albă. Despărțindu-se brânza, cașul rămâne amestecat într'o fluiditate (curgăcinne) verză străvezie. Ferbându-se această fluiditate, devine earăși nestrăvezie și albă, numită jintiță; amestecându-se cu oțet, urda se deosebește în multe fire mici. Fluiditatea, ce rămâne după amestecarea cu oțet, este zărul, care conține zahărul laptelui, câștigat prin aborige.

Zărul acesta mai cuprinde în el unele materii s. p. accid de lapte, kaliu, săruri fosforice, cari conțin pământ.

Din 1000 litre lapte sânt:

unt	24 părți
brânză proaspătă	110 „
urdă	50 „
zahăr de lapte crud	77 „
apă	739 „

Laptele cel mai bun se produce trăind vitele în regiuni (ținuturi) mai răcoroase și puțin umede.

Bunătatea laptelui atiră dela: soiul vacilor, dela nutremânt, dela climă și anotimp, dela timpul mai îndepărtat dela fătare. Mai e hotărâtoare și împrejurarea, că cu cât o vacă are lapte mai mult, cu atât el e puțin bun și că cu cât laptele rămâne mai mult în uger, mulgându-se vitele mai rar, cu atât el devine mai gras; cel muls dintăiu e mai subțire, decât cel-ce rămâne mai la urmă în uger.

Un lapte aveau bun are culoare gălbue, pe când un lapte subțire are culoare albastrie (vineție). Tot asemenea stă lucrul și cu untul.

Scăderile laptelui sânt următoarele:

1. *Lapte apatos*, pricinuit de nutremânt verde și umezeală, cum și din pricina, că vacile sânt bolnăvicioase, mai cu seamă după boale îndelungate.

2. *Lapte amar*, pricinuit de o miștură neregulată și de boale de ficat.

3. *Lapte acricos și mucilaginos* (mucos), pricinuit de nutremânt stricat, necurățenia vaselor de lapte și de vacile cari se gonesc adese-ori.

4. *Laptele se adună repede și se înăcrește* ferbându-se din pricina: necurățeniei, a nutremântului rău, a viforelor și furtunilor.

5. *Lapte cu sânge*, din pricină, că vacile au mâncat: laptele cănelui, piciorul cocoșului, muguri de plopi, de arini, de pini ș. a., sau că vacile au fost lovite deasupra ugerului.

6. *Lapte albastru*, pricinuit din infuzorii (cele mai mici animale).

Laptele cel bun se poate perde prin o mulgere neregulată. Mulgerea se face întotdeauna cu mâna, fiindcă ea nu se poate înlocui prin țevi de muls. În toate lăptăriile se se aibă în vedere cea mai mare curățenie.

Pivnița de lapte trebuie să aibă o temperatură de 12—15 grade C. Smântâna se alege pe deplin numai la astfel de temperatură.

Cămara de lapte se fie așezată spre mează-noapte și se fie scutită de căldură prin pomi, sau alți arbori. În pământ trebuie să fie 1—3 metri și să aibă înălțime de 6—7 metri. Zidul cel mai bun spre acest sfârșit este cel de peatră. Ferestrele se aibă jaluși pentru a se pute produce curent (tragere de aer).

(Va urma).

Sfaturi economice.

Curățirea sponghiilor.

Modul cel mai lesnicios pentru curățirea sponghiilor folosite este următorul: se spală sponghia (buretele) în apă caldă (dar' nu ferbinte), în care se pun cam 20 picături leșie de natron la o litră, se clătește cu apă curată și apoi se lasă în apă de brom, până se albește. Astfel spălată sponghia se pune pentru a se usca la soare, cu chipul acesta făcându-se și mai albă. După aceea se pune încă odată în apă, care conține 20 picături leșie de natron la 1 litră, și clătindu-se cu apă curată până-și perde tot mirosul de brom.

Răni produse de hamuri.

Când hamurile nu stau bine, sau când sunt rău făcute, produc răni mai mult sau mai puțin mari, cari fac pe bieții cai să sufere grozav, și care răni, înveninându-se pot da naștere la morburii grele.

Aceste răni se pot vindeca ușor cu ajutorul pânzei de ceară (mușama). Se taie o bucată de pânză curată mai mare ca rana, se unge cu vaselină, apoi se pune pe rană sub hamuri. Legătura trebuie să se țină în cea mai mare curățenie.

Acest mod de vindecare dă rezultate bune.

Îngrășarea locului pentru grâu.

Grâul isbutește numai într'un pământ bogat din fire, sau îngrășat de curând. După cercetările făcute s'a aflat, că grâul de pe un juger are lipsă de vr'o 17 chlgr. azot, 12 chlgr. potașe și 7 chlgr. acid fosforic și încă mai tot atâtea materii cuprinse în miriști și rădăcinile grâului. Ce ar fi prin urmare, dacă materiile supte de grâu nu s'ar lătuca la timp potrivit cu altele, dacă nu s'ar îngrășa din nou pământul?

Materia numită azot, grâul trebuie să o afe topită, ca humus, în pământ sau să 'i-se dee într'un gunoiu dospit bine și putred, pentru-ca să-i poată fi de folos.

Pământurile sărace dela fire sunt de-a se îmbunătăți, pentru-că la din contră grâul nu isbutește. Îmbunătățirea aceasta se face sau prin îngrășarea cu gunoiu de animale, sau prin gunoiuri măiestrite și în parte se poate suplini și prin introducerea rotațiunii în economie — ne mai lăsând ogor.

Gunoiu de animale bine dospit se cere la un juger peste 100 măji metrice à 100 chlgr. Prea mult ozot însă e stricăcios grâului, făcându-l să se desvoalte (să crească) prea îngrabă, și deci să cadă, rămânând fără vlagă.

Unde economii se folosesc de îngrășăminte măiestrite p. e. *Guano* și *nitrat de Chili*, aceste se dau totdeauna toamna înainte de sămănat.

Tot înainte de sămănat se dă locurilor lipsite de fosfor, făcând de oase 100—200 chlgr. de juger, împreștiindu-se cu ajutorul grapei.

Având local lipsă de potașe 'i-se dau săruri de *Stassfurt*.

Știri economice.

Reuniuni. În jumătatea primă a anului 1898 s'au întemeiat în Ungaria 216 societăți pe acțiuni cu un capital de 25 milioane florini. Între acestea sunt 8 bance, 12 case de economii, 114 societăți de credit, 39 reuniuni de consum etc. etc. Și când ne gândim, că între atâtea abia sunt 2—3 românești, pe când după numărul sufletelor ar trebui să fie cel puțin vre-o 36!

Filoxeră. Hotarul orașului Sighișoara și al comunei Agârbici din comitatul Târnavei-mari a fost închis, arătându-se filoxera în vii.

Cale ferată nouă. Ministrul de comerț a dat societății pentru trenuri locale din Bihor concesiunea pentru o cale ferată vicinală dela Marghita până la Șimleul-Silvaniei.

Fabrici noue în Ungaria. Societatea trenurilor austro-ungare de stat vrea să înființeze în Bocșa-germană o fabrică pentru mașini agricole și în Bocșa-română una de cărămizi și cheramită.

Expoziția de vite din Iași. „*Deutsche Zeitung*”, anunțând însemnătatea expoziției de vite, care se va organiza la 24—28 Octomvrie la Iași, spune, că primarul Vienei, dl Dr. Carol Lueger, a intervenit în mod confidențial pe lângă primarii din Praga, Lemberg și Cernăuți, să viziteze împreună această expoziție însoțiți de câte un medic veterinar și de câte un consilier municipal.

Tîrg de hemeiu. Începând din 6 Septemvrie a. c. în fiecare Marți va fi tîrg de hemeiu în Sighișoara. Prețul hemeiului e 50—70 fl. de 50 chlgr. În Stiria, Germania, Anglia, Rusia a fost slab hemeiul.

Concurs. Dela „Asociațiunea pentru spriginirea învățăcelilor și sodalilor români din Brașov”, sînt de acordat opt stipendii de câte 20 fl. pentru învățăceli de meserii. Cererile sînt a se adresa subscrisului comitet până în 15/27 Septemvrie a. c. Brașov, 15/27 August 1898. *V. L. Popovici*, v.-președinte, *Pompiliu Dan*, secretar.

Trenul Vințul-de-jos — Sibiu. Cu prima Septemvrie a. c. începînd se vor pute scoate la stațiunile acestui tren bilete directe pentru ori-ce stațiune din Transilvania și Ungaria, așa că cei-ce călătoresc peste Vințul-de-jos n'au lipsă să-și scoată aici bilet nou. Bilete directe se dau și pe liniile Făgăraș—Avrig și Vinț—Sibiu—Târnău-Roșu, dar numai pentru stațiunile de pe aceste linii.

Umblarea vremii în Septemvrie. Astronomul Ledochow-ky proroceste pentru luna lui Septemvrie despre timp următoarele:

Din 1—10 (tot după căl. nou): timp statornic frumos cu ferbințeli. 14—22: frumos, ferbinte, din când în când furtuni. 22—26. furtuni, de altminterlea cald. 27—30: foarte frumos, uscat, cald.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonentul din Buteni. Preotul poate să dea extras matricular numai în limba maticulei, adică românește. Dacă matriculantul nu știe românește, nici nu vrea să creadă ce îi spun alții, e dator să trimită extrusul la ministerul de interne, ca acolo să se traducă. Așa zice ordinațiunea ministrului de interne nrul 43.892/IX. dela 1 Maiu 1898, pe care o ați întreagă și explicată în prim-articolul „Tribunei” nrul 156 din anul acesta.

O călătorie la Ierusalim.

Făcută de *Constantin Oprean* din Tilișca, scrisă după povestirea lui *Oprean de Iosif Marian*, învățător în Mihalț.

III.

(Urmare).

Ierusalimul are patru porți principale. Poarta Ghetsimaniei se află la partea de cătră răsărit. Drumul ce vine dela biserica sfântului mormânt până aci se numește „drumul crucei”. Pe el, la mâna dreaptă, cum vine omul dela biserica sfântului mormânt se află locuința lui Pilat, tot aci în apropiere se află casele lui Caiafa, în apropiere de poarta Ghetsimaniei se află ale lui Achim și Ana, unde s'a născut preacurata Fecioară. În apropiere de poarta Ghetsimaniei, în locul unde a fostul Ierusalim cel vechiu, se poate vedea „Chramul lui Solomon”, sau biserica cea măreață a Jidovilor din Ierusalim, care a fost începută de profetul David și finită de fiul seu Solomon. Aici a primit Domnul Christos tăierea împrejur, tot aici a fost cu părinții sei, când a fost în etate de 12 ani. Preacurata Fecioară Maria aici a viețuit dela etatea de 3 ani până când a fost de 12 ani. La intrare, în partea dreaptă se poate vedea un foișor, în care judeca înțeleptul Solomon. În partea de cătră răsărit a vechii cetăți se pot vedea și acum 3 porți, cari se numesc porțile de aur, prin cari nimeni nu poate să intre. Prin aceste porți a intrat Isus în Dumineca Floriilor în Ierusalim pe mînzul asinei. Aproape de locul acesta se află „scăldătoarea oii”, unde se vindecau cei bolnavi, cari intrau după-ce ângerul Domnului turbura spa, și unde Isus a vindecat pe mor-

bosul cel-*ce* pătimea de 38 ani. E de însemnat, că astăzi această biserică nu mai e nici iudovească, nici creștină, ci geamie turcească, în care nu poate să între nimeni fără concesiune din partea poliției turcești. Eșind pe poarta Ghetsimaniei ajungem la locul, unde l-au omorât pe archidiaconul Stefan cu petri. Mergând mai departe pe acest drum ajungem în „valea lui Iosofat” sau „valea Ghetsimaniei”, mărginită de ambele laturi cu niște dealuri mari, cari în sfânta scriptură se numesc munți, și anume: la răsărit se află muntele „Eleonului”, și muntele „Sionului”. În valea lui Iosofat e mormântul Maicei Domnului. El este săpat afund în pământ la o adâncime de 30 trepte. Aici se află biserica, care e a răsăriteților și a Armenilor, ca prestol servește însuși mormântul. În depărtare cam de 20—30 pași se află peștera, unde au dormit apostolii în timpul când Isus se ruga că: „Părinte, de este cu putință să treacă dela mine păcatul acesta”, — aci e o biserică, care e a catolicilor. În ea se află o icoană, care închipue pe apostoli cum dorm, și Isus se roagă. Tot aci se află grădina Ghetsimaniei, unde s'a rugat și l-au prins pe Isus.

O așa frumoasă, ca și cum e în grădina Ghetsimaniei rar vedea că i se va da omului ca să vadă în viața sa; prin mijlocul ei se află 26 icoane, cari reprezintă patimile Domnului nostru Isus. Grădina e a catolicilor.

Dela grădina aceasta mai la vale se află așa numitele urme ale lui Christos, cari sunt în peatră, aci a stat Isus când a uns cu tină ochii orbului celui din naștere și l-a mișcat la fântâna Siloamului să se spele, unde și-a dobândit vederea. În apropierea acelei fântâni se află sântul arăbesc numit „Siloam”. Percurgând mai departe acest drum trecem peste muntele Eleonului, de unde s'a înălțat la cer. Peatră, ce se află în muntele acesta, e mai mult cremene, arborii sunt cedri, din cari a fost zidită biserica cea mare din Ierusalim, apoi maslini, smochini ș. a. Pe muntele acesta se află mai multe mănăstiri catolice și rusești, ear' în vîrf, de unde s'a înălțat Domnul, se află o geamie turcească. Tot pe acest drum se află satul Viftania, de unde a fost Lazar, pe care l-a înviat Isus, și care a mai trăit încă 30 de ani ca patriarh, în insula Cipru. În apropierea apelor lui Solomon se află birtul, în care Samarineanul cel îndurat a încuartirat pe omul cel căzut între tâlhari. (Va urma.)

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murșu de Silvescu Moldovan.

(Urmare).

„La țară”.

De unde se varsă valea Ierii în Arieș, este aproape comuna românească Buru, cel din urmă sat de munte din calea noastră. De aici pleacă spre meazăzi la Trăscău un drum, care trecând prin alte câteva localități, coboară în valea Murșului, la Aiud.

Dela Buru în jos Arieșul face câteva mari cotituri, oferindu-ne earăși priveliști încântătoare, ici-colo cu stânci uriașe și de forme bizare și fantastice, cari își înalță coama pleșuvă pînă verdețată.

Trecem pe lângă frumoasa stâncă *Colțul Fetei*, unde drumul străbate prin o uriașă poartă tăiată în stâncă. Mai la vale dam de păreul Berchișului, care vine la Arieș din stânga. Pe valea lui păduroasă, nu departe

de Arieș, se află o frumoasă cădere de apă cu mai multe brațe. Incadrată de stânci și coaste de dealuri păduroase, cascada ne înfățișează un foarte frumos peisajiu. Apa se frânge în raze și în mii de picuri argintii, cu murmur plăcut, dar' când păreul se umflă de torenți, murmurul se preface în zuzet asurzitor și undele înfuriate ale apei rostogolesc și duc cu sine până în preajma drumului de pe Arieș, petrile și bolovanii, ce le stau în cale.

Pe la comuna Orfalău Arieșul își ia rămas bun dela falnicii munți, leagănul obârșiei sale, și după graiul Moșilor ese „la țară”. Drumul se mută pe malul drept al râului și duce până la Turda prin Șomfalău și Sânt-Mihaiu, sate dela țară, ținătoare mai înainte de scaunul Arieșului și cu poporațiune în majoritate unguerească. În dreapta noastră se estinde un șes cu țarine bogate, brăzdat de valuri de coline și care face parte din Câmpia-Turzii, ear' la stânga se întind de-alungul apei predealurile munților, cari mai în jos se împreună cu înălțimile dela Turda. Printre ele vine din stânga valea Heșdății, care se varsă în Arieș în fața Șomfalăului.

Valea Heșdății este de însemnatate din cauză, că ea își are calea prin cea mai mare și mai vestită strimtoare sau cheie a Ardealului, prin *Cheia-Turzii*. Aceasta uriașă despătură de munte, în lungime de aproape 2 chlm. și pe unele locuri abia de 5—6 m. de lată, atât la intrare cât și în internul ei, ne prezintă la fiecare cotitură cele mai mărețe priveliști, cu păreții ei uriași și drepți, cu deosebitele forme de stânci, cu peșterile și crepăturile ei și cu riulețul, ce curge făcând sgomot prin patul seu așternut cu bolovani și petri late. Ear' dacă ne urcăm sus pe creasta muntelui, pe marginea prăpăștiilor, unde după cum ne spune tradiția, se află urmele calului lui Alexandru-cel-Mare și unde odinioară a fost un sfânt locaş de călugări, o mănăstire românească, vom avea o foarte frumoasă și admirabilă panoramă. Peste șirurile nesfârșite de dealuri din lăuntrul țerei, privirea ni-se oprește de munții dela granița de meazăzi și meazănoapte-răsărit ai Ardealului, perduți în ceata depărtării. Ear' mai în apropiere, dincolo de platoul mărginit cu Cheia, se extinde frumoasa *Câmpia Turzii*, udată de valurile arginții ale Arieșului. Cursul lui îl putem urmări până în depărtare. El face pe șes un mare semicerc și îndreptându-se spre meazăzi-răsărit își împreună la Vaidasig undele sale cu cele ale Murșului.

Arieșul.

Frumosul rîu al Munților-Apuseni, care purta odinioară numele latinesc de *Auratus*, este un fluviu intern al Ardealului. El își are izvoarele la marginea apuseană a țerei și traversând munții prin o vale împodobită cu regiuni romantice și peisajii pitorești, ese la țară și în partea de mijloc a Ardealului se perde în sinul fratelui seu mai mare, în sinul Murșului.

Alcătuït din două brațe principale — Rîul-mic și Rîul-mare — Arieșul își ia direcțiunea spre răsărit până la Sălcive, apoi se îndreaptă spre mează-noapte-răsărit până în arătul Turzii, de unde se întoarce earăși spre răsărit până la Agârbici și în sfârșit de aici până la Murș are direcțiune de meazăzi-răsărit.

Lungimea cursului seu este de 130 km. lățimea și adâncimea îi sunt diferite: la Câmpeni este de 20—36 m. de lat și are o adâncime mijlocie de $\frac{2}{3}$ m, pe la Turda are o lățime de 50 m. și este de $1\frac{1}{2}$ m. de adânc.

Izvoarele brațului seu mai mare — a Rîului-mare — se află la o înălțime de 1760 m.

peste nivelul mării, ear' la vėrsarea lui în Murș se coboară până la 270 m. Astfel apa Arieșului are o cădere de 1490 m., dar' dela Turda în jos căderea nu trece peste 4 m. Până la Turda el are repejunea și caracterul unui riu violent, de munte ear' de aici în jos are însușirea unui fluviu dela țară mailiniștit. Dar' esundările Arieșului sunt mai periculoase tocmai pe cursul seu inferior, din cauză că aici e mai abundent în apă și pe malurile lui se estinde un loc plan, Câmpia-Turzii. De aceea pe când în munte une-ori nu rupe decât câteva poduri și iezături, pe Câmpia-Turzii el își imprăștie valurile sale, prefăcând șesul în o mare de apă și înecând satele și țarinele de pe maluri.

Arieșul are o multime de afluenți,* riulețe, văi, vâlcele și păraie, dintre cari unele sacă în căldura verii, dar' când timpul e ploios și pe munți se descarcă torenți de ploaie, văile și păraiele se umflă și se reped spumegând spre Arieș. Atunci ele fac pagube în țarine și grădini, rup adese-ori podurile și iezăturile și grămădeșc în cale mormane de noroiu și petriș, încât comunicația încetează, până-ce se delatură petrișul rostogolit de valurile năpraznice.

Pe malurile Arieșului și în regiunea afluenților lui se află așezate 103 localități, dintre cari cele mai însemnate sunt, ca centre, Câmpeni, Baia și Iara în munți și Turda la țară.

Mai înainte era dezvoltat pe Arieș plutăritul; acum însă — deja de mai mult timp — nu mai umblă pe el plute, și se plutesc pe apă numai cu bucata lemne de foc și trunchi de brad, la depositul erarial de lemne și la fabrica de celuloză dela Turda.

Peste Arieș se află construite mai multe poduri** ear' pe malul lui se așterne o șosea care ca o soată credincioasă, însotește rîul până la țară. Șoseaua aceasta este una dintre cele mai însemnate căi de comunicație a Moșilor spre lăuntrul țerei. Ea este foarte frecventată; pe aici își fac calea căruțele „scăunilor,”***) cari duc spre vëndare legumi, verdețuri și poame pe pietele Baiei, Câmpenilor, Abrudului, Roșiei etc.; pe aici vedem adese venind pe vale în jos, spre țară, caravane întregi de căruțe, încărcate cu donițe și ciubere, sau cai cu donițe și cercuri în spinare, și earăși căruțe de ale Moșilor încărcate cu bucate, mergând spre casă, pe riu în sus: tablouri pitorești, cari dau viociune regiunilor frumoase de pe valea rîului.

Tot asemea ni-se prezintă pe țărmii Arieșului și alte tablouri idilice. Ici-colea vom vedea câte un om spălând cu diligență nēsip pe țermul rîului; acestia sunt spălătorii de aur. Între rîurile noastre aurifere, cari în nēsipul alveii lor poartă aur pulverizat, unul dintre cele mai bogate este Arieșul, de unde îi și vine numele. Pe Arieș s'au spălat aur din timpurile cele mai vechi și acest ram de câștig era odinioară înfloritor; azi spălutul aurului este redus.****) Alvia Arieșului conține mai multă pulbere de aur pe cursul dintre Câmpeni și Sălciva. (Va urma.)

*) Lenk, în *Siebenbürgens geographisches etc. Lexicon* (Wien 1839) înșiră cu numele 58 de afluenți ai Rîului-mare și mic și ai Arieșului, după împreunarea acestor două brațe.

**) Mai mari sunt podurile dela: Câmpeni, Baia, Vidolm, Buru, Orfalău, Turda, Agârbici, Grind ș. a. Dintre ele cel mai însemnat e podul Turzii, cu acoperiș.

***) Astfel se numesc Ungurii din fostul scaun al Arieșului, dela poalele munților.

****) Despre spălutul aurului în Ardeal vezi *Teara-Noastră*, P. I. p. 392. seg. și Kővari, *Erdely földi ritkaságai etc.*

CRONICĂ.

De-ale „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“. Ni-se scriu următoarele:

În timpul din urmă s'au înscris parte de membri ordinari parte de ajutători următorii: Il. Sa dl. Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc; Maniu Lungu, înv., Rășinari; Antoniu Pály și Coloman Pály, măsari și antreprenori ai pompei funebre; Ioan Veza, cancelist la direcția financiară; Mihail Barabaș, măiestru cismar; Adolf Wenrich, apot. emer.; Drd. George Adam, candidat de avocat; Francisc Neuzil, compactor; Ioan Kemler, ospătar; Victor Grindeanu, sodal cismar; Constantin Cothișel, paroch, Iuliana Cothișel, preoteasă în Certegea (com. Turda Arieș); Andreiu Balteș, redactor; Toma Vintilă, Nic. Stroilă, Ioan Ciontea, Stefan Duca și George Muțiu, toți tipografi; Nicolae Vêlca, sodal pielar; George Spătariu, sodal măsar, Nicolae Vidrighin, comerciant; Nicolae Macrea, comptabil la „Concordia“; Vasile Baboie, funcționar la „Albina“; Ioan Mihertă, chelar.

— În legătură amintesc, că fondul creat în memoria iubiților răposați și cu menirea de a da ajutoare bănești văduvelor și orfanilor meseriașilor români, a sporit cu 2 fl.; dăruiti de presidentul Reuniunii dl. Victor Tordășianu, în amintirea regretatului Nicolae Sterca Șulufiu de Cărpeneș, fost funcționar la „Albina“ și răposat în Abrud. Acest fond dispune azi de un capital de 50 fl.

V+c+l.

Nouă fundațiune. Văduva preoteasă, d-na Susana Nan din Rășnov, lângă Brașov, a făcut o fundațiune de 500 fl., pe care i-a dăruit bisericii de acolo.

— Frumoasa faptă se laudă de sine.

Preoții ungurești din România. Dintre cei câțiva preoți câți biată li au Ungurii prin România, unul cu numele Nagy Sándor din Brăila ține să se facă celebru în felul seu — prin furtigașuri. Nu dela noi o spunem, ci foile ungurești o constată. Un corespondent din Brăila al ziarului „Budapesti Hirlap“ se plânge în numitul ziar, că preotul Nagy Sándor e un pungaș, care a dus comunitatea bisericască la sapă de lemn. Sub pretextul, că școala nu corespunde legii și trebuie mărită, a mâncat mai multe mii din banii bisericii, — pe când guvernului român nici prin minte nu-i trecea să le închidă școala. A mai mâncat mai multe mii, cari s'au adunat pe seama bisericii prin colecte publice în Ungaria. A defraudat alte mii dela o societate de înmormântare. Și cu toate acestea încă nu a fost suspendat din oficiu, se plânge corespondentul. Ce să-i faci omului, dacă e mors în România dintr'o țeară, unde defraudările au devenit „us“. Nu poate fi mai altcum ca alții. Trebuie să meargă cu curentul.

Regele Carol și Țarul. Săptămăna trecută s'a desvilit la Moscva cu frumoase sărbări monumentul ridicat în amintirea Țarului Alexandru II. Țarul de acum încă a fost de față. Cu prilejul acestor sărbări dl. Rosetti Solescu, trimisul României la Petersburg, a prezentat Țarului felicitările M. Sale Regelui Carol al României și guvernului român.

Sfințire de biserică. Senatul bisericesc și poporul român din Prislop (Chior) invită la sărbările sfințirii bisericii gr.-catol. române din Prislop, cari se vor ține în ziua de Sfânta Marie-mică, adică în 20 Septemvrie

1898 st. n. După sfințire, la orele 1 și 1/2 va fi prânz comun și seara petrecere, al cărei venit curat este menit pe seama bisericii. Prețul intrării pentru prânzul comun și petrecere 1 fl. de persoană.

Prune de vânzare. Din Mocod (comit. Bistrița-Năsăud) ni-se scrie, că acolo se va face în curând culesul de prune și roada va fi la 4000 de ferdele, din cele 180 de grădini, cari se află în intravilanul comunei. Prunele sânt foarte frumoase și de calitatea cea mai bună Bistrițiană. Facem luători aminte pe neguțătorii de poame etc. la această împrejurare înștiințându-i, că pentru informații se pot adresa la dl. Toma Hentilă, proprietar în Mocod (p. u. Magyar-Nemegye).

Necrolog. Primum următorul anunț funebrel: Radu Istrate, proprietar, epitrop primar parochial și protopresbiteral, membru al „Fundațiunii Șaguna“, în 5 Septemvrie n. a. c., la orele 6 din zi, în anul 62 al etății sale, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pământești ale scumpului decedat s'au depus spre eternă odihnă Joi, în 8 Septemvrie st. n., la 8 ore dimineața, în cimiterul gr.-or. din Boița. Înfrânți de durere aducem aceasta la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoșcăților. Boița, în 5 Septemvrie n. 1898. Elena R. Istrate, soție; Ioan Brătilescu și soția Maria, cumnați; Ioan Brătilescu, Marcu Brătilescu, Frangu Constantinescu și soția Ana, Ilie Buta și soția Maria, Zaharie Moga și soția Ana, Stan Bădilă și soția Elena, Ioan Bădilă, Nicolae Bidilă, nepoți.

— † Nicolae St. Șulufiu, comptabil la „Albina“, un simpatic tiner, a răposat Vineri, în 2 c. la Abrud, în urma unei boale îndelungate. Din partea institutului „Albina“ au fost trimiși doi delegați, ca să-i dea cea din urmă cinste la înmormântare.

Familia a publicat următorul necrolog: Nicolau Sterca Șulufiu de Cărpeneș, funcționar la institutul de cred. și econ. „Albina“ Sibiu, a răposat în Domnul Vineri, în 2 Septemvrie a. c., la orele 3 1/2 dimineața, în etate de 35 ani. În mormântarea s'a celebrat după ritual gr.-or. Duminecă, în 4 l. c., la 2 ore p. m. Cu inima sfâșiată de durere aducem acest trist cas la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcăților. Abrud, la 2 Septemvrie st. n. 1898. Văd. Francisca Sterca Șulufiu n. Tobias, ca mamă. Dr. Alexandru, Amos, Sabin, Aureliu, ca frați. Văd. Florentina Ternoveanu, Lăcreția Corcheș, Elena, ca surori. Georgiu M. Corcheș, și Lavinia St. Șulufiu n. Ciani, ca cumnat și cumnată.

Încunoștințare. Fac cunoscut tuturor acelor P. T. domni, amici și prieteni, cari în timpul din urmă mi-au trimis o mulțime de întrebări relative la scrierile mele, cumcă: Toate scrierile mele și adică: 1. Poveștile Bănățului, volumul I. cu 30 cr. 2. Poveștile Bănățului, volumul II. cu 30 cr. 3. Poveștile Bănățului, volumul III. cu 30 cr. Toate 3 volumele cu portretul autorului la olaltă cu 65 cr. 4. Păcală și Tândală (povești) cu 10 cr. 5. Balade populare din Bănat, ediție de lux, cu 1 fl., balade populare din Bănat, ediție populară cu 30 cr. 6. „Omul“, noțiuni din anatomie și fiziologie și reguli igienice, manual didactic, cu 25 cr. 7. Vieța și faptele lui Stefan-cel-Mare, cu 40 cr., se

pot căpăta dela „Librăria diecesană“ din Caransebeș, ori dela tipografia „Aurora“ din Gherla (Szamosújvár) cu prețurile arătate. Mai departe amintesc, cumcă cartea de sub nrul 6. „Omul“ noțiuni din anatomie și fiziologie și reguli igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omenesc, manual didactic pentru anul al IV-lea al școlii populare, pentru școlile de repetiție și pentru poporul nostru, e deja aprobată de autoritățile noastre școlare, și se poate introduce în școlile cu atât mai virtos, căci până acum n'am avut nici un manual de școală de felul acesta, lucrat după cerințele de astăzi și în conformitate cu planul nostru de învățământ. Va face învățătorilor un foarte bun serviciu la propunerea „Istoriei naturale“ și „Igienei“.

Valeadeni, în 15 August 1898.

George Oltand, învățător.

Sărbărit din Novisad, provocați de ministrul Wiassics ca se introducă în preparandia lor limba maghiară ca studiu obligat, și să-i dea mai multă atențiune, au răspuns, că nu vor suferi în școala lor decât limba sârbescă.

Așa scriu foile maghiare. Dacă așa e, salutăm pe harnicii, tovarăși de luptă.

Pungășiile pe trenurile ungurești devin celebre. Atașatul militar al Svediei, Barnsteth — după-cum scrie „Hazánk“ — a fost trimis ca delegat ca să participe la marile manevre dela Buziaș. Atașatul a și venit în Ungaria, dar înainte de a merge la Buziaș a făcut mai multe călătorii prin țeară și astfel a ajuns și aici în Sibiu. La plecarea de aici și-a pus la tren o ladă mare ca pachet, în care își avea între altele și vestmintele de gală. La Lugoj, unde s'a scoborit atașatul, lada a sosit goală. Cu ajutorul unor chei false, pe tren lada a fost deschisă și s'a furat tot ce a fost în ea. De atunci înzădar se caută hoțul; și atașatul Svediei, din lipsa vestmintelor de gală, nu poate participa la manevrele dela Buziaș. Faptul acesta numai onoare nu face trenurilor ungurești devenite celebre prin pungășiile. Am ajuns acolo, că la noi pe trenuri nici siguranța personală, nici a pachetelor, nu e garantată. Frumos se recomandă Ungurii înaintea străinilor.

Copil lăpădat. — Într'un vagon de clasa a III-a a trenului de Iași, s'a găsit în una din nopțile trecute, pe la orele 10, o copilă în etate de vre-o trei luni. La copilă nu s'a găsit însă nici un bilet care să arete dacă a fost botezată sau nu. Micuța a fost trimisă la spitalul de copii.

Autorități lăsațoare și porci sălbatici cutesători. Ni-se scrie din Fofeldea: În pădurea Morda, fiind tăiată de curând și deasă, s'au prăsit o mulțime de porci sălbatici (mistreți), de unde noaptea es în cărduri mari și pustiesc grozav cucuruzele cele frumoase ale bieților locuitori de pe hotarele Fofeldei, Osmanului, Colunului și Glămbociei, fără-ca deregătorile să fi luat vre-o măsură oare-care. Îți plânge inima de durere văzând atâta pradă și pe bieții oameni muncitori stând în picioare, sunând din clopote toată noaptea pe lângă cucuruzele lor, ca să-și apere fiecare locul seu. Te uimește atâta nepăsare din partea autorităților, cari se îngrijesc numai a-și scoate leafa lor și dajdia cea mare, fără a se interesa de avutul plugarului.

Un sătean păgubit.

Monumentul Domnului Tudor. Următoarea inscripție a fost săpată pe soclul monumentului lui Tudor Vladimirescu din Tirgu-Jiu: Ridicată România recunoșcătoare acest monument în zilele Regelui Carol I. spre veșnica amintire a Domnului Tudor, înainte mergătorul renașterii naționale, căzut pentru patrie și neam de mâna dușmanului în 1821.

Mișcare națională în Bohemia. Frecările dintre Nemți și Cehi sînt mai acute ca ori-și-când. Un cas foarte nostim s'a întâmplat de curînd, care caracterizează deplin situația. Aname pe un restaurant din Praga era expus steagul austriac negru-galbin. Steagul acesta a fost luat jos și în locul lui a fost pus steagul național ceh roșu-alb. Faptul acesta întru atîta i-a iritat pe Nemți cît oficerii au oprit pe ostași să mai mănînce în birtul acela. Nemții deasemenea au făcut legămînt că nu vor mai călea în el. În schimb acum a devenit cel mai cercetat birt al Cehilor.

Profanatorii bisericii. „Gazetai Transilvaniei” i-se comunică din Satulung următorul cas revoltător:

Sămbătă, în 15/27 August, s'a sîvîrșit în biserica Sfintei Adormiri din Satulung cununia tînrului locuitor de acolo Ioan Munteanu cu Maria I. Soric. Tinerii miri abia au intrat în biserică, ca să primească sfînta taină a căsătoriei și eată că doi gendarmi se ivesc la ușa bisericii, unde i-au străjuit pînă s'a sîvîrșit actul religios al cununiei. Idată după aceea mirele fu luat de gendarmi de lângă mireasa sa și dus la primărie, ear' de aci la Brașov sub pretext, că el nu ar fi Ioan Munteanu, ci fratele seu George, despre care se susține că nu s'ar fi prezentat la asentare. După-ace în Brașov a mai stat deținut vre-o două zile, s'a adevărit însă că bănuiala a fost netemeinică și tînrul mire, ca nevinovat fu eliberat.

Alegerea de protopop la Dobra. s'a sîvîrșit cu următorul rezultat: A. S. Păcurar a căpătat 28 voturi, prof. Strbu 7 voturi și I. Morar, preot din diecesa Caransebeșului 3 voturi.

Congresul bisericesc sîrbesc. Toate încercările ce s'au făcut pînă acum din partea Sîrbilor, de a sili guvernul a admite din nou convocarea congresului bisericesc, amnat în vara trecută, au fost zădărnice.

Acum vicepresidentul congresului, baronul Jivkovic, convoacă pe toți membrii congresului la o conferință, ce se va ține în 18 I. c. în Neoplanta.

Obiectele acestei conferințe vor fi: discutarea modalităților prin cari s'ar pute îndupleca guvernul a convoca din nou congresul cel puțin pentru deslegarea afacerilor mai grabnice.

Semn de războiu... Lui „P. Lloyd” i-se scriu următoarele din Monastir (Macedonia):

„În apropierea satului Krivogastan, pe linia Ueskueb-Salonic, se adună mii de cocostreci și de vulturi, cari se luară la luptă unii cu alții, făcînd un sgomot infernal. Lupta a durat o zi întreagă. Cocostrecii au fost învinși și câmpul de luptă era acoperit cu cadavrele acestor păsări cu picioarele lungi. Popoarașionea de prin prejur a adunat cadavrele, pe cari le-a îngropat ca să nu strice aerul.

Locuitorii cred, că asta e un semn de războiu.

Vai de cei învinși. Acum sosesc acasă în patrie, trupele spaniole, cari au luat parte în războiul ispano-american. Sîrmanii ostași cari au plecat la luptă, mulți, veseli, puternici și curajoși, — azi se reîntorc acasă decimați, frânți și zdrobiți. Mîndria lor e că deși au fost învinși, cu vrednicie și bravură s'au luptat. Sînt adevărate legende de bravură episoadele din războiu — dar' legende adevărate. Un matroz cu numele *Arroso*, a aruncat cu mîna în mare o bombă înainte de ce ar fi explodat. Un oficer, *Zoragoza*, a murit salutînd Spania, și ultima lui dorință a fost, ca în loc de giulgiu să-i acopere cadavrul cu un steag spaniol. *Sagaja*, un căpitan de marină cînd a văzut că naia i-se cufundă s'a împușcat pe bord. *Cervera* încă a cercat în repetite rînduri să se sinucidă, dar' a fost împedecat. De remarcat, că în mîinile Americanilor *nici un drapel spaniol nu a ajuns*. Cînd erau în strîmtoare Spaniolii mai bine îl ardeau, decît să-l lase să cadă în mîinile străinilor.

Portul întreg e plin de lume, eșită întru întimpinarea nefericiților învinși. Starea în care se reîntorc sîrmanii ostași acasă, e de plîns. Vestmintele li-s toate flendurite, ei sînt slabi, palizi și abia stau pe picioare. Aproape toți sînt bolnavi, frigurile galbene îi chinuesc cumplit.

Cei mai mulți din ei sînt schilavi, și toți sînt ca niște schelete, ca niște umbre ce abia se tirăesc. Mulți au murit pe cale, și mulți cad și mor în port, sărutînd pămîntul țerei pentru mărirea căreia au luptat. Și lumea din port plînge, vîzîndu-i, și întreg Madridul e în doliu, nici un glas, nici un accent rătăcit de bucurie nu se aude.

Națiunea spaniolă își jelește mîndria înfrîntă și fiii jertfiți în războiu.

Naționalitatea Papilor. După naționalitate, scaunul Papilor dela Roma a fost pînă acum ocupat de 195 Italiani, 15 Francezi, 14 Greci, 8 Sirieni, 6 Nemți, 5 Spanioli, 2 Africani, 2 Dalmățieni, 2 din Savoia, 1 Englez, 1 Portugez și 1 Holandes. Cel mai bătrîn din Papi a fost Grigorie IX., ales în etate de 86 ani și mort în vîrstă de o sută de ani.

Rugăciunea lui Bismarck. Cînd Bismarck, „omul de fer”, cum se numia pentru tăria lui, își presimțea sîvîrșitul, a rostit o rugăciune pioasă.

Într-o seară, cînd l-au părăsit toți cei din jur, lăsîndu-l singur ca să se odihnească, temutul cancelar și-a împreunat mîinile și a început să se roge. La început lin, apoi cu glas mai tare, încît se auzia și în chilia vecină, a căreia ușe din întemplantare a fost deschisă, și în care se afla medical. Bismarck se ruga să-i dea Dumnezeu o moarte ușoară și liniștită, și să păzească Germania de rele, deapurarea s'o păstreze puternică și unită.

Aceasta a fost cea din urmă rugăciune a lui Bismarck, după care în curînd și-a pierdut conștiința, și a început să tragă de moarte.

Omor. Un țeran din *Avrig*, comitatul Sibiului, cu numele *Vasile Ranga*, în septică mîna trecută și-a împușcat soția — cu care de un timp încoace nu ședea la olaltă — împreună cu un frate al ei, care li venise într'ajutor. Maierea a murit îndată, ear' fratele ei peste 2 zile. Ucigașul a încercat apoi cu un cuțit a se înjunghia, făcîndu-și însă o rană ușoară. El a fost arestat.

Archiducele Francisc Ferdinand la o nunță românească. O telegramă cu data de 5 Septembrie anunță, că Archiducele Francisc Ferdinand în timpul petrecerii sale în Buziaș, auzînd, că în aceea zi va fi o nunță românească, s'a prezentat însuși la locul petrecerii, a agrăit pe mire și pe mireasă și i-a cinstit cu 200 fl. Mireasa i-a nărutat mîna Archiducelui și apoi i-a dus-o la frunte, așa precum se obiceiuește prin partea localii. Archiducele a fost foarte încîntat de obiceiurile și felul cum se fac nuntele noastre.

„Albina”. A eșit nrul 47 al acestei reviste enciclopedice populare, ca de obicei cu un cuprins bogat și variat. Eată titlul articolelor:

Silvestru Moldovan: Descrierea Ardealului (din țeara Noastră. P. I) — *Ioan I. Onu*: lebedă (Legendă). — *V. S. Moga*: Cronica agricolă și comercială. — *D. Popescu*: Locuința țeranului. — *Ioan Negoescu*: Albinele și roirea lor. — *B. G. Asan*: Insulele Spitzberg și Insula urșilor. — Creșterea și ținerea caprelor. — *N. Gădeiu*: Cei doi frați cu oi. — Informațiuni școlare. — Sfaturi practice. — Bibliografie. — Mulțumiri. — Fapt laudabil. — Din public. — Adrese către redacție.

Ilustrațiuni: O vedere din Ardeal. — Biserica Adormirea din Moscova, unde s'a încoronat Țarul.

Atragem luarea aminte asupra acestei reviste bună și folositoare. Ea apare în fiecare Duminică și costă pe an 8 lei. (Redacția și administrația, strada Măntuleasa nr. 9, București).

A V I S.

Subscrisa administrațiune roagă pe toți acei cetitori, cari au cerut și primit „Foaia Poporului” pe credit (în credință) să binevoiască a trimite cît mai curînd prețul abonamentului. Administrația „Foi Poporului”.

R Î S.

Împărțirea legilor.

Cînd s'au împărțit legile, merseră la D-zeu toate popoarele, mai întîin Jidanul, apoi Neamțul, apoi Ungurul, apoi Românul, dar' pe cînd vin Țigarii, erau deja toate legile împărțite. Atunci îi întrebă D-zeu: Pentru-ce au venit așa tîrziu? Ei spuseră că au rămas mîncînd mire la marginea satului. Atunci zise D-zeu: Negri și buburuzași să fiți dar', ca mura, și locuința să vă fie la marginea satului, — și așa sînt pînă azi.

De George Răsădeanu Șeitinianu.

POSTA REDACȚIEI.

Mai mulți sătenii în Zorlențu-mic. Scrisoarea nu se poate publica. Încă pentru foi spuneți lui *Olar* și la ori-cine care le ia dela postă și nu-s pe numele lui, că aceasta nu e iertat și dacă se vor mai încerca să o facă, vom face arătare la locurile cuvințioase și apoi vor vedea ce vor păți.

D. B. în Bania. Ne pare rău, dar' versurile trimise nu lovesc măsura. Spune-i băniannului să adune poezii dela popor, dar' întocmai cum te are poporul, neschimbate, și povești, și apoi vom publica.

I. D. în Br. Mulțumite. Am dispus trimiterea nrilor. „Eu mi-s, etc etc.” e pusă pe note de Tr. Brătescu, în Bistrița. Procură notele dela el.

Abon. 7551. Tîrnova. Ne-ai indatora foarte mult, dacă ne-ai trimite poezii adunate dela popor, neschimbate, cari plac la toți și le publicăm cu plăcere. Cele trimise în urmă nu se pot publica.

D. P. în Leș. „Foaia Pop.” de pe 1896 nu o avem spre vînzare; de pe 1897 o avem pentru prețul de 8 fl.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Duminea a 14-a d. Ros., gl. 5, sft. 3.	rés.	ap.
Dum.	30 PP. Al. Ioan și Pav.	11 Prot	5 40 6 20
Luni	31 Brăul Preac. Mariei	12 Macedoniu	5 42 6 18
Marti	1 † Cuv. Sim. stâlp.	13 Matern	5 44 6 16
Merc.	2 Muc. Mamant	14 Înălț. S. †	5 45 6 15
Joi	3 Muc. Antim	15 Nicodem	5 47 6 13
Vineri	4 M. Vavila și Moise P.	16 Ludmila	5 49 6 11
Sâmb.	5 Pror. Zacharia	17 Lambert	5 51 6 9

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Mercuri, 2 Septembrie: Sibiu (2 zile înainte tirg de cai, 2 zile mai înainte tirg de vite), Zam.

Joi, 3 Septembrie: Brad.

Vineri, 4 Septembrie: Cața, Görgény, Maros-Ugra, Satulung.

Sâmbătă, 5 Septembrie: Marcod.

Sâmbătă, 5 și Duminecă, 6 Septembrie: Ciachi-Gârbău.

Duminecă, 6 Septembrie: Lupșa.

Pășune de oi pentru iarnă.

400 jugere pământ se dau în arândă și 100 caré de fân se află de vânzare în hotarul Crișului (Keresd), comitatul Târnava-mare, posta ultimă Dános și stațiunea cea mai aproape tot Dános. Condițiunile de plată foarte favorabile. [1640] 2-2

George Bloos,
proprietar.

La librăria „Tipografiel“, soc. pe acțiuni în Sibiu se vînd:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 — plus ferini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

Mășini de sămănat

practice și ieftine, se află în deposit

la [1710] 1-2

Andrieu Rieger,

prima fabrică ardeleană de mașini economice și turnătorie de fer, în Sibiu.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. publicului, că am început a pregăti în atelierul meu de lăcătuș artistic și

casce contra focului și spargerei

în executare solidă, pe lângă prețuri moderate, și deja am gata un deposit de casce lucrate de mine. [1584] 9-10

Cu toată stima

SAMUEL SCHUSTER,
Hundsrücken nr. 23.

Prețuri ieftine, culante condițiuni de plătire.

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sînt eu înputernicit Expedez deci ori-și-cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerațiune de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăiș veritabil englez,
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată,
- 6 linguri de argint patent american,
- 12 lingurițe de argint patent american,
- 1 lingură pentru supă, de argint patent american,
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american,
- 2 păhare pentru ouă, de argint patent american,
- 6 tave Victoria englezești,
- 2 feșnice frumoase de masă,
- 1 sită pentru ceai,
- 1 lopătică pentru zahăr pisat.

44 de bucăți la oaltă numai fl. 6.60.

Toate aceste 44 de bucăți au costat mai înainte fl. 40 și se pot căpăta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrează culoarea timp de 25 ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin aceasta în public, a retrimite banii fără nici o împedecare tuturor cărora nu le convine marfa. Nimeni să nu lase deci prilejul acesta admirabil și să-și procure splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de nuntă și ocaziune

precum și pentru toate gospodăriile mai bune

Se capătă numai la

[1614] 3-5

A. Hirschberg,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent

Viena, II., Rembrandtstrasse 19/7. — Telefon nr. 7114.

Expediția în provincă se face cu rambursă sau pe lângă anticipația sumei.

Prețul necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de-alături (metal higienic).

Extras din scrisorile de recunoștință:

Stimate dle! Sînt foarte mulțumit cu garnitura. Vă rog să mă trimiteți trei garnituri de aceste la adresa cumnatei mele br. Nyáry născ. Somogyi la Szántó.

Pilis.

Br. Iuliu Nyáry.

Primind expediția sînt mulțumit. Vă rog încă de o splendidă garnitură de fl. 6.60.

Cluj.

Baronessa Bánffy.

Chiar și o mie de oi

primesc în iernatic, pe lângă condițiuni ce le-am pute stabilii prin înțelegere comună, la moșia mea din Kodor, unde spre scopul acesta am adunat o mare cantitate de fân de cea mai bună calitate, otavă de trifoiu, paie de ovės și mazărice. Eventual oile pot rămâne și în vâratec la mine, putându-le pune la dispoziție fânețele mele de pășunat bogate în producerea de iarbă dulce de prima calitate. Moșia e în depărtare de 2 kilometri de Dej, unde cașul și urda se poate vinde cu preț.

Weisz Márton,

[1697] 1-1 Kodor, u p. Deés.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de vilei, de lăptării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Noului rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

s.c. pe acțiuni în Sibiiu.

O sută
de mii de familii
beau cu
predilecție zilnic

Trivat și străscăi.

Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp

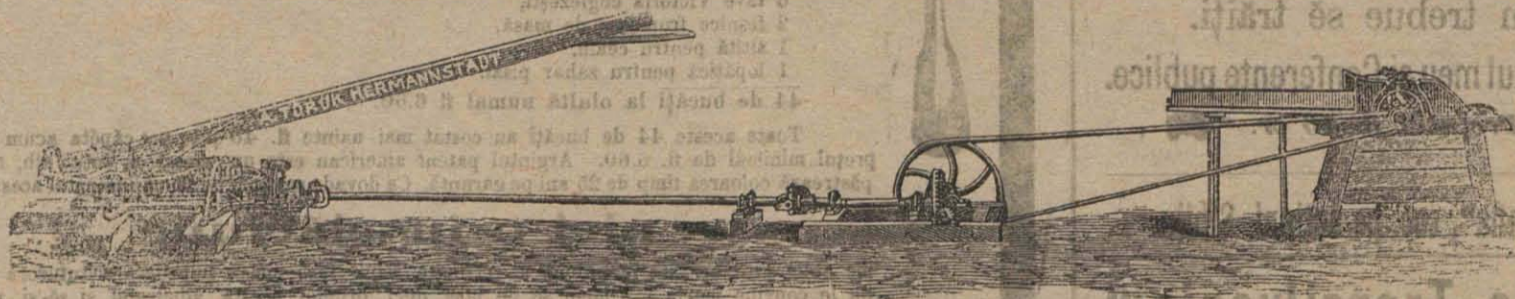
Libera de substanțele stricicioase sanclății ale cafelei de boare, Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp are totuși aroma și plăcutul gust al aceleia. Provocătoare de apetit, ușor mistuită, Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp s'a dovedit că este de ani ca deopotrivă pentru adulți ca și pentru copii. Excelent ados la cafeaua de boare, precum și cel mai recomandat înlocuitor al aceleia. Din punct de vedere al sănătății și al economiei veritabilul „Kathreiner“ n'ar trebui să lipsească din nici o căsă sau familie.

A se păzi de imitațiunile mai puțin valoroase.

[6] 10-12

Întemeiat la 1857.

Întemeiat la 1857.

Andrei Török,

fabrică de mașini agricole în Sibiiu, Jungenwaldstrasse nr. 1,
(Poarta Cisnădiei),

recomandă p. t. publicului marele seu magazin de tot felul de mașini agricole, anunit:

Mașini de trierat purtate cu mâna și de cai, cel mai nou sistem, mașini de trierat și curățit (ales) purtate de cai, vapori sau motori, mașini de ales grâul în 4 mărimi deosebite, triere, în 10 mărimi și calități, teascuri pentru oleiu și mașini pentru tescuit sēmēnța de oleiu, stropitori contra peronosporei sistem Vermorel, ieftine și de un fabricat excelent, diferite feluri de pluguri, mașini de sēmēnat, de sfărmit cucuruzul etc.

Representanța renumitelor fabrici de motori cu benzin și petroleu, precum coase „garanție“.

Noutate: Mori patent „Simplex“ și „Original“, purtate de cai ori motori. Aceste mori macină sau răjnesc (urluesc) grâu, orz și cucuruz în diferite finețe, după plac. Cea mai bună și mai ieftină moară a timpului.

Să se ceară liste de prețuri, cari se trimit gratis și franco.

Prețuri ieftine, culante condițiuni de plătire.

[707] 14-22

Reparaturi de mașini se primesc și se execută prompt și ieftin sub garanție.

Mașini de unelte pentru fauri și lăcătari.

Cea mai mare garanție pentru mașinile mele.